

Ільчук Микола, Свиноус Іван, Томашевська Ольга. Теоретичні засади здійснення інноваційної діяльності в сільському господарстві. *Економічний дискурс*. 2024. Випуск 1-2. С. 17-25.
DOI: <https://doi.org/10.36742/2410-0919-2024-1-2>

УДК 338.432 : 330.341.1
JEL Classification Q16, O31

Ільчук Микола

д.е.н., професор, член-кореспондент НААН України
завідувач кафедри підприємництва та біржової діяльності
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

E-mail: ilchuk.m.m@nubip.edu.ua

ORCID: 0000-0001-5129-6110

Свиноус Іван

д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування
Білоцерківський національний аграрний університет
м. Біла Церква, Україна

E-mail: isvinous@ukr.net

ORCID: 0000-0002-0346-1596

Томашевська Ольга

к.е.н., доцент, доцент кафедри підприємництва та біржової діяльності
Національний університет біоресурсів і природокористування України
м. Київ, Україна

E-mail: tomashevaska2011@ukr.net

ORCID: 0000-0002-2444-7259

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Анотація

Вступ. Інтенсифікація та інноватизація сільського господарства є необхідною умовою для задоволення продовольчої потреби населення планети. Впровадження інноваційних проєктів має стати пріоритетним напрямом розвитку сільського господарства України у найближчій та середньостроковій перспективі, що дозволить збільшити продуктивність праці, забезпечити економію матеріальних, фінансових та кадрових ресурсів, підвищити обсяги експорту та внутрішнього споживання, зменшити обсяг імпорту за рахунок заміщення сільськогосподарськими товарами внутрішнього виробництва.

Методи. В процесі дослідження використовувалися такі методи: системного підходу – для вивчення зв'язків між явищами і процесами економічної дійсності; логіко-семантичний – для уточнення понятійного апарату агропромислового бізнесу та інноваційного розвитку; монографічний – для детального вивчення явищ, процесів, передового досвіду; абстрактно-логічний – для формування теоретичних основ авторського тлумачення термінів щодо інноваційного розвитку, формування висновків та пропозицій.

Результати. Доведено, що на практиці інноваційного розвитку сільського господарства необхідно одночасно застосовувати різні методи управління та їхнє раціональне поєднання. За своєю суттю ефективність інноваційного розвитку є результатом управлінської діяльності в цілому, отриманої завдяки оптимальній комбінації вищевказаних методів. У практичній діяльності підприємств сільського господарства методи інноваційного розвитку є, як правило, комплексними, тобто вони враховують одночасно встановлені

організаційно-правові засади, економічний інтерес, моральне та матеріальне стимулювання, соціально-психологічні фактори.

Перспективи. В повоєнний період відродження аграрного сектору України основна увага буде сконцентрована на впровадженні інноваційних розробок в діяльність суб'єктів господарювання в сфері аграрного бізнесу, які спрямовані на нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції при підвищенні їх якості і мінімальному впливу на навколишнє середовище. Теоретичне підґрунтя інноваційної діяльності в сільському господарстві повинно бути в основі Комплексних програм розвитку сільських територій до 2030 року, що забезпечить ефективну систему державної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу.

Ключові слова: інновація, інноваційний розвиток, сільське господарство, метод, суб'єкти господарювання в сфері аграрного бізнесу.

Вступ.

У найближчі двадцять-тридцять років людство зіткнеться із серйозними глобальними викликами, які стосуються, перш за все, трьох напрямів: збереження природних ресурсів, охорони навколишнього середовища та продовольчої безпеки. Для багатьох країн вже сьогодні продовольча безпека стає нагальною проблемою. За оцінками демографів, до середини XXI століття населення світу збільшиться на 5 млрд осіб, і лівова частка цього приросту припаде на Китай, Індію, Пакистан, Бразилію тощо (тобто на країни, що розвиваються). На даний момент майже 1 млрд. людей у світі змушені щодня голодувати, і якщо активні дії, спрямовані на боротьбу з голодом, не будуть робитися провідними економіками світу, то велика ймовірність, що вже до 2050 року половина земної кулі житиме в умовах голоду або постійної нестачі продовольства.

В цьому ракурсі розвиток сільського господарства є визначальним чинником забезпечення продовольчої безпеки. Інтенсифікація та інноватизація сільського господарства є необхідною умовою для задоволення продовольчої потреби населення планети. Проте розвиток сільськогосподарського виробництва може стати і катастрофічним, за своїми наслідками, процесом для світової екосистеми та людства, що пов'язано з нестачею водних ресурсів, втратою посівних площ через ерозію ґрунту, деградацією, засоленням та опустелюванням земель, зникненням лісів, загрозою біологічному розмаїттю видів та існуванню людства в цілому. І тому інноваційний розвиток сільського господарства має таке велике значення як для майбутнього вітчизняної економіки, так і світового господарства.

Впровадження інноваційних проєктів має стати пріоритетним напрямом розвитку сільського господарства України у найближчій та середньостроковій перспективі, що дозволить збільшити продуктивність праці, забезпечити економію матеріальних, фінансових та кадрових ресурсів, підвищити обсяги експорту та внутрішнього споживання, зменшити обсяг імпорту за рахунок заміщення сільськогосподарськими товарами внутрішнього виробництва. У кінцевому підсумку вищезазначені процеси сприятимуть зростанню конкурентоспроможності вітчизняного аграрного сектора та збільшенню його інвестиційної привабливості.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Вирішенню проблем інноваційного розвитку сільського господарства присвячено багато наукових праць, у т.ч., таких вчених як: В. Г. Андрійчук, В. Я. Амбросов, М. Й. Малік, О. Т. Малій, Т. Р. Побережна, Н. С. Танклевська, П. Т. Саблук, Н. М. Сіренко, О. Г. Шпикуляк. Проте, швидкоплинні зміни, які відбуваються в зовнішньому середовищі функціонування суб'єктів підприємницької діяльності вимагає перегляду теоретичних засад щодо здійснення інноваційної діяльності господарствами корпоративного сектору аграрної економіки.

Мета.

Мета статті – на основі проведеного дослідження запропонувати заходи по удосконаленню теоретичних засад проведення інноваційної діяльності в аграрному секторі.

Методологія дослідження.

В процесі дослідження використовувалися такі методи: системного підходу – для вивчення зв'язків між явищами і процесами економічної дійсності; логіко-семантичний – для уточнення понятійного апарату агропромислового бізнесу та інноваційного розвитку; монографічний – для детального вивчення явищ, процесів, передового досвіду; абстрактно-логічний – для формування теоретичних основ авторського тлумачення термінів щодо інноваційного розвитку, формування висновків та пропозицій.

Результати.

Інноваційний розвиток в сільському господарстві ґрунтується на таких ключових моментах:

- пошук ідеї, яка є фундаментом для даної інновації;
- організація інноваційного процесу для цієї інновації;
- процес просування та реалізації інновації на ринку.

Він включає також стратегію і тактику управління [1].

Стратегія визначає загальний напрям та спосіб використання коштів для досягнення поставленої мети. Після її досягнення стратегія як напрям та засіб досягнення мети припиняє своє існування.

Тактика – це конкретні методи та прийоми для досягнення поставленої мети в конкретних умовах.

Система управління інноваціями в сільському господарстві складається з двох підсистем: керуючої підсистеми (суб'єкт управління) та керованої підсистеми (об'єкт управління).

Суб'єктом управління може бути один або група працівників, які здійснюють цілеспрямоване функціонування об'єкта управління.

Об'єктом управління є інновації, інноваційний процес та економічні відносини між учасниками ринку інновацій в аграрному секторі.

Зв'язок суб'єкта з об'єктом управління здійснюється через передачу інформації. Вона і являє собою процес інноваційного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу.

Інноваційний розвиток в аграрному секторі виконує певні функції, які зумовлюють формування структури системи управління.

Розрізняють два типи функцій інноваційного розвитку в сільському господарстві країни:

- функції суб'єкта управління;
- функції об'єкта управління.

Функції суб'єкта управління інноваціями в аграрному секторі економіки наступні:

• функція прогнозування – охоплює розробку на тривалу перспективу зміни техніко-технологічного та економічного стану об'єкта управління та його різних частин;

• функція планування – охоплює весь комплекс заходів щодо вироблення планових завдань в інноваційному процесі та з втілення їх на практиці;

• функція організації – зводиться до об'єднання громадян, які спільно реалізують інноваційну програму з урахуванням будь-яких правил і процедур;

• функція регулювання – полягає у впливі на об'єкт управління для досягнення стану стійкості техніко-технологічної та економічної систем у разі, коли ці системи відхиляються від встановлених параметрів;

• функція координації – означає узгодженість робіт усіх ланок системи управління, апарату управління та окремих фахівців;

• функція стимулювання – у рамках інноваційного розвитку в аграрному секторі виявляється у мотивуванні працівників до зацікавленості в результатах своєї праці зі створення та реалізації інновацій;

• функція контролю – полягає у перевірці організації інноваційного процесу, плану створення та реалізації інновацій тощо.

Функції об'єкта управління інноваціями в аграрному секторі полягають в наступному:

- ризикове вкладення капіталу – проявляється у організації венчурного фінансування інвестицій інновацій в корпоративному секторі сільськогосподарського виробництва;
- організація інноваційного процесу – раціональна організація інноваційної діяльності зі створення, реалізації та розповсюдження інновацій в аграрному секторі економіки;
- організація просування інновацій.

Принципи інноваційного розвитку в сільському господарстві відображає теоретичний ідеал управління, до досягнення якого необхідно прагнути [2]. Реалізація цих принципів є критерієм ефективності та науковості управління на всіх його рівнях.

Ці принципи можуть виступати як обмежувальні умови. Ними ж слід керуватися в оцінці якості управління, тобто результатів процесу управління. У цьому сенсі їх можна використовувати як критерії для оцінки якості, результативності роботи органів інноваційного розвитку в аграрному секторі.

Серед основних принципів, що формують систему інноваційного розвитку сільського господарства, можна виділити:

- принцип науковості та управління;
- принцип системного підходу та оптимальності;
- принцип відповідальності;
- принцип раціонального підбору та розміщення кадрів.

Зміст принципу науковості інноваційного розвитку суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу полягає в тому, що весь комплекс рішень у галузі удосконалення інноваційного процесу повинен будуватися на науковій основі, з широким використанням передового вітчизняного та зарубіжного досвіду [3]. Дотримання цього принципу в інноваційному розвитку вимагає, щоб керівники сільськогосподарських підприємств у своїй практичній діяльності постійно аналізували свій досвід, враховували помилки, що допускаються, і наполегливо шукали шляхи удосконалення управління, впроваджували нові прогресивні форми і методи керівництва, творчо використовували теорію на практиці.

Використання принципу науковості в інноваційному розвитку сільського господарства передбачає одночасне вживання заходів щодо усунення недоліків, що виникають у процесі розвитку інноваційної діяльності, необхідність виявлення причин їх виникнення для того, щоб шляхом впливу на них можна було запобігти небажаним явищам у подальшій діяльності суб'єктів господарювання. Принцип науковості інноваційного розвитку сільського господарства передбачає також критичну оцінку ефективності прийнятих рішень з урахуванням рекомендацій науковців.

Питання організації інноваційного розвитку в аграрному секторі необхідно завжди розглядати в контексті функціонування господарських зв'язків, що пов'язані з виробництвом, розподілом та споживанням сільськогосподарської продукції та продовольства. Тому необхідне застосування системного підходу, який забезпечує можливість комплексного охоплення господарських зв'язків під кутом зору функціональних співвідношень всіх структурних підрозділів в об'єкті управління. За допомогою такого підходу вдається відобразити найбільш адекватним чином взаємодію елементів господарської системи [4].

Певною мірою системний підхід формується на основі узагальнення передового досвіду, накопиченого в практиці організації інноваційного розвитку сільського господарства. Специфіка його полягає не в ускладненні конкретних методів аналізу, а у висуванні деяких принципово нових підходів до об'єкта дослідження, у новій орієнтації всього дослідницького процесу. У найзагальнішому вигляді ця орієнтація зводиться до прагнення побудувати цілісну картину об'єкта як своєрідної «органічної системи» та до розгляду поведінки цієї системи як наслідку її внутрішньої структури та організації сільського господарства.

Будь-який складний об'єкт управління характеризується складною системою взаємозв'язків між елементами, які розглядаються як частина єдиного цілого, як своєрідна підсистема, функції і поведінка якої визначаються загальними властивостями системи загалом [5]. Поведінка системи залежить від специфічних механізмів взаємозв'язку рівнів її побудови, причому важливу роль відіграє спосіб відтворення умов існування цієї системи як факторів її внутрішньої самоорганізації.

Цільове співвідношення елементів у будь-якій складній системі, що складається з великої їх кількості, показує напрям у розвитку цієї системи та забезпечує відносну стійкість її структурних компонентів. Тому принцип оптимальності інноваційного розвитку сільського господарства стає найважливішим принципом системного підходу, бо якщо обмежитися лише якісним описом мети, то не можна дати чіткого уявлення про характер функціональних співвідношень всередині системи.

Зв'язок системного підходу та принципу оптимальності інноваційного розвитку у сільському господарстві виразно проявляється при побудові моделей оптимізації системи інноваційного розвитку. У цьому випадку введення цільової функції дозволяє розкрити з достатньою повнотою внутрішнє підпорядкування елементів системи та знайти певне числове значення найважливішому структурному елементу [6]. Тим самим можна глибше і повніше уявити систему інноваційного розвитку в аграрному секторі регіону з усіма властивими їй внутрішніми взаємозв'язками.

Наступним важливим принципом, який повинен використовуватися при інноваційному розвитку аграрного сектору, є принцип точного визначення об'єктивно необхідних функцій, обов'язків та особистої відповідальності кожного управлінського працівника. Повинна бути встановлена одноосібна відповідальність за виконання як певних видів робіт, так і окремих операцій, завдань. Однак, безперечно, особливе значення має точне визначення обов'язків та особистої відповідальності для керівників сільськогосподарських підприємств.

Для ефективного інноваційного розвитку потрібна хороша організація управлінської діяльності, але необхідні такі керівники, які б створили цю організацію і підтримали її ефективне функціонування [7]. Принципи підбору, підготовки та висування кадрів керівників та фахівців повинні знаходитися в центрі уваги всіх органів інноваційного розвитку сільського господарства. У сучасних умовах важливо дотримуватися загальних принципів ефективного інноваційного розвитку:

- цілісна система державного регулювання розвитку сільського господарства, в основі якої лежать відповідні законодавчі акти та цільові програми;
- раціональне розмежування функцій державного та господарського інноваційного розвитку сільського господарства, у тому числі, невтручання державних органів в інноваційну діяльність;
- оптимальне поєднання галузевого та територіального підходів;
- обов'язкова гарантованість, дотримання законності;
- поєднання індикативності та директивності в організаційно-правових актах та документах, що торкаються питань інноваційного розвитку сільського господарства;
- ефективна взаємодія органів державного управління із суб'єктами господарювання;
- поєднання вирішення економічних та соціальних проблем розвитку інноваційної діяльності на сільськогосподарських підприємствах, забезпечення захисту інтересів виробників та споживачів продукції;
- цільова підтримка сільського господарства державою, застосування ефективної договірної системи тощо.

Для реалізації цих принципів необхідні прийоми і способи, тобто методи інноваційного розвитку сільського господарства, які з найбільшою економічною ефективністю могли б призвести до наміченої мети.

Методи інноваційного розвитку є організаційно-господарськими інструментами керівників та спеціалістів. Вони визначають успіх управлінського процесу і є способами чи прийомами цілеспрямованого впливу керуючої системи на керовану систему з метою встановлення найбільш ефективного порядку використання трудових, матеріально-грошових та інших ресурсів для досягнення поставлених завдань розвитку інноваційної діяльності сільського господарства. За

характером впливу на поведінку працівників методи інноваційного розвитку можна поділити на: економічні, адміністративні (організаційно-розпорядчі), соціально-психологічні [8].

У практиці інноваційного розвитку аграрного сектору усі методи взаємопов'язані. Вони перебувають у тісній взаємодії та утворюють єдину систему. Гармонійне поєднання всіх методів є найважливішою вимогою інноваційного розвитку в сучасному сільському господарстві. Тільки у своїй сукупності вони створюють передумови для найефективнішого інноваційного розвитку галузі.

Адміністративний інноваційний розвиток активно використовується з метою захисту прав споживачів та охорони навколишнього середовища. Численні стандарти, що обмежують шкідливі відходи виробництва, прямі заборони на використання небезпечних технологій, виробництв, реалізацію або рекламу шкідливої для здоров'я людей продукції тощо, обмежують свободу підприємництва та належать до адміністративних методів інноваційного розвитку сільського господарства. Нерідко використовуються адміністративні методи регулювання зовнішньоекономічної діяльності, зокрема такі, як імпорتنі квоти.

Економічні методи інноваційного розвитку адекватні природі ринку. Вони безпосередньо впливають на кон'юнктуру ринку та через неї опосередковано на виробників та споживачів товарів та послуг.

Разом з тим надмірно інтенсивне використання економічних методів інноваційного розвитку послаблює ефективність ринкових механізмів і здатне завдати економіці не меншої шкоди, ніж захоплення адміністративними методами.

Економічні методи – це сукупність способів впливу на інноваційні інтереси об'єкта управління, заснованих на свідомому використанні дії економічних законів. Ці методи можна розділити на дві групи:

- методи, що використовуються в системі державного інноваційного розвитку;
- методи, що використовуються у системі господарсько-економічного інноваційного розвитку.

До першої групи належать цінові та податкові системи, кредитно-фінансові механізми країни, тощо, тобто економічні фактори зовнішнього середовища сільськогосподарських підприємств.

Другу групу складають:

- система матеріального та морального заохочення працівників;
- система відповідальності за якість та ефективність роботи;
- економічні нормативи інноваційної діяльності підприємства, що розробляються на основі маркетингових досліджень, аналізу основних показників якості продукції, рівня виробництва та включаються до бізнес-плану.

Організаційно-розпорядчі (адміністративні) методи інноваційного розвитку сільського господарства включають такі основні організаційно-розпорядчі документи, що регламентують інноваційну діяльність:

- систему законодавчих актів України;
- систему нормативних та методичних (обов'язкових до застосування) документів підприємства (об'єднання) в аграрному секторі;
- систему документації для оперативного інноваційного розвитку.

Соціально-психологічні методи інноваційного розвитку аграрного сектора економіки спрямовані на управління соціально-психологічними процесами в колективі для досягнення поставленої мети інноваційної діяльності сільськогосподарського підприємства за умови дотримання законодавства та вимог нормативних актів.

Найважливішим завданням застосування соціально-психологічних методів інноваційного розвитку сільського господарства є забезпечення сприятливого морально-психологічного клімату в колективі, який забезпечує підтримку реалізації перспективної інноваційної діяльності підприємства та характеризується:

- відсутністю тиску керівників на підлеглих;
- взаємною вимогливістю та загальною відповідальністю;
- доброзичливістю та діловою критикою в колективі;
- вільним вираженням думок під час обговорення питань;
- високим ступенем взаємодопомоги членів колективу та ін.

На практиці інноваційного розвитку сільського господарства необхідно одночасно застосовувати різні методи управління та їхнє раціональне поєднання. За своєю суттю ефективність інноваційного розвитку є результатом управлінської діяльності в цілому, отриманої завдяки оптимальній комбінації вищевказаних методів.

У практичній діяльності сільськогосподарських підприємств методи інноваційного розвитку є, як правило, комплексними, тобто вони враховують одночасно встановлені організаційно-правові засади, економічний інтерес, моральне та матеріальне стимулювання, соціально-психологічні фактори. При цьому різні методи інноваційного розвитку сільського господарства доповнюють один одного в конкретних ситуаціях розвитку інноваційної діяльності, дозволяють впливати на об'єкт управління. У сучасних умовах управлінці всіх рівнів повинні вміти володіти комплексом методів інноваційного розвитку, робити правильний вибір і застосовувати ті методи, які в цих конкретних умовах є найефективнішими для розвитку інноваційної діяльності в сучасних сільськогосподарських підприємствах.

Висновки і перспективи.

Таким чином, під інноваційним розвитком сільського господарства розуміється кінцевий результат творчої діяльності, що отримала втілення у вигляді нової чи вдосконаленої продукції, техніки, технології, програми чи послуги, що реалізується на ринку, або нового чи удосконаленого процесу її виготовлення, який використовується у практичній діяльності сільськогосподарських підприємств, що призводить до зростання їх інноваційного потенціалу та конкурентоспроможності.

Вважаємо, що інноваційний розвиток сільського господарства ґрунтується на наступних ключових моментах:

- пошук ідей, що є фундаментом для інновацій;
- організація інноваційного процесу;
- процес просування та реалізації інновацій на ринку.

В повосенний період відродження аграрного сектору України основна увага буде сконцентрована на впровадженні інноваційних розробок в діяльність суб'єктів господарювання в сфері аграрного бізнесу, які спрямовані на нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції при підвищенні їх якості і мінімальному впливу на навколишнє середовище.

Теоретичне підґрунтя інноваційної діяльності в сільському господарстві повинно бути в основі Комплексних програм розвитку сільських територій до 2030 року, що забезпечить ефективну систему державної підтримки суб'єктів підприємницької діяльності в сфері аграрного бізнесу.

Список використаних джерел

1. Боровік Л. Інновації – основний метод активізації інвестиційних процесів у сільському господарстві. *Фінансовий простір*. 2020. №1 (37). С. 8-15.
2. Котвицька Н. М. Світовий досвід стимулювання інновацій у агропродовольчій сфері. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2020. №4. С. 347-351.
3. Руденко С. В., Ряснянська А. М., Семенов О. О. Продуктові, виробничі та управлінські інновації в системі розвитку економічного потенціалу аграрних підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2020. №8 (1). С. 213-217.
4. Дриженко О. А. Державна підтримка інноваційних процесів в сільському господарстві. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2019. №2. С. 110-115.
5. Руденко Г. Р. Особливості впровадження інновацій у діяльність сільськогосподарських

підприємств. *Бізнес Інформ*. 2015. №5. С. 128-132.

6. Орел В. М. Активізація залучення інновацій у сільське господарство України. *Бізнес-навігатор*. 2014. №1. С. 93-99.

7. Вовк Л. В., Пузирьов С. О. Інноваційне підприємництво в сільському господарстві як організаційно-економічна система його стратегічного розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №20. С. 43-46.

8. Щуревич Л. М. Інноваційні перспективи в розвитку аграрного сектору в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №10. С. 101-105.

Статтю отримано: 30.01.2024 / Рецензування 13.03.2024 / Прийнято до друку: 30.06.2024

Mykola Ilchuk

Dr. Sc. (in Economics), Professor, Corresponding Member of NAAS of Ukraine
Head of Department

Department of Entrepreneurship and Exchange Activity
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine

E-mail: ilchuk.m.m@nubip.edu.ua

ORCID: 0000-0001-5129-6110

Ivan Svinous

Dr. Sc. (in Economics), Professor, Professor

Department of Accounting and Taxation
Bila Tserkva National Agrarian University
Bila Tserkva, Ukraine

E-mail: isvinous@ukr.net

ORCID: 0000-0002-0346-1596

Olga Tomashevskaya

Ph.D. (in Economics), Associate Professor, Associate Professor

Department of Entrepreneurship and Exchange Activity
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
Kyiv, Ukraine

E-mail: tomashevskaya2011@ukr.net

ORCID: 0000-0002-2444-7259

THEORETICAL PRINCIPLES OF IMPLEMENTATION OF INNOVATIVE ACTIVITIES IN AGRICULTURE

Abstract

Introduction. Intensification and innovation of agriculture is a necessary condition for meeting the food needs of the global population. The implementation of innovative projects should become a priority direction for the development of agriculture in Ukraine in the near and medium-term perspective, which will increase labour productivity, ensure the saving of material, financial and personnel resources, increase the volume of exports and domestic consumption, and reduce the volume of imports due to the substitution of domestically produced agricultural goods.

Methods. The following methods were used in the research process: systemic approach – to study the connections between phenomena and processes of economic reality; logical and semantic – to clarify the conceptual apparatus of agro-industrial business and innovative development; monographic – for a detailed study of phenomena, processes, best practices; abstract and logical – for the formation of the theoretical foundations of the author's interpretation of terms regarding innovative development, the formation of conclusions and proposals.

Results. It has been proven that in the practice of innovative development of agriculture, it is necessary to simultaneously apply different management methods and their rational combination. In its essence, the effectiveness of innovative development is the result of management activity as a whole, obtained thanks to the optimal combination of the above methods. The methods of innovative development are, as a rule, complex in the practical activity of agricultural

enterprises. That that is, they take into account the established organizational and legal principles, economic interest, moral and material stimulation, social and psychological factors.

Discussion. In the post-war period of the revival of the agricultural sector of Ukraine, the main focus will be on the implementation of innovative developments in the activities of economic entities in the field of agrarian business, which are aimed at increasing the volume of production of agricultural products while improving their quality and minimal impact on the environment. The theoretical foundation of innovative activity in agriculture should be the basis of Comprehensive programs for the development of rural areas until 2030, which will ensure an effective system of state support for subjects of entrepreneurial activity in the field of agrarian business.

Keywords: innovation, innovative development, agriculture, method, economic entities in the field of agrarian business.

References

1. Borovik, L. (2020). Innovatsii – osnovnyi metod aktyvizatsii investytsiinykh protsesiv u silskomu hospodarstvi [Innovations – the main method of activating investment processes in agriculture]. *Finansovy prostir* [Financial Space], 1 (37), 8-15. [in Ukr.].
2. Kotvytska, N.M. (2020). Svitovyi dosvid stymuliuвання innovatsii u ahroprodovolchii sferi [World experience of stimulating innovations in the agro-food sector]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu* [Bulletin of Khmelnytskyi National University], 4, 347-351. [in Ukr.].
3. Rudenko, S.V., Riasnianska, A.M., & Semenov, O.O. (2020). Produktovi, vyrobnychi ta upravliniski innovatsii v systemi rozvytku ekonomichnoho potentsialu ahrarykh pidpriemstv [Product, production and management innovations in the system of development of the economic potential of agricultural enterprises]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky* [Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology], 8 (1), 213-217. [in Ukr.].
4. Dryzhenko, O.A. (2019). Derzhavna pidtrymka innovatsiinykh protsesiv v silskomu hospodarstvi [State support of innovative processes in agriculture]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia* [Scholarly notes of V.I. Vernadsky Tavri National University. Series: Economics and Management], 2, 110-115. [in Ukr.].
5. Rudenko, H.R. (2015). Osoblyvosti vprovadzhennia innovatsii u diialnist silskohospodarskykh pidpriemstv [Peculiarities of the implementation of innovations in the activity of agricultural enterprises]. *Biznes Inform* [Business Inform], 5, 128-132. [in Ukr.].
6. Orel, V.M. (2014). Aktyvizatsiia zaluchennia innovatsii u silske hospodarstvo Ukrainy [Activation of the involvement of innovations in the agriculture of Ukraine]. *Biznes-navihator* [Business navigator], 1, 93-99. [in Ukr.].
7. Vovk, L.V., & Puzyrov, S.O. (2016). Innovatsiine pidpriemnytstvo v silskomu hospodarstvi yak orhanizatsiino-ekonomichna systema yoho stratehichnoho rozvytku [Innovative entrepreneurship in agriculture as an organizational and economic system of its strategic development]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: Practice and Experience], 20, 43-46. [in Ukr.].
8. Shchurevych, L.M. (2018). Innovatsiini perspektyvy v rozvyku ahrarynoho sektoru v Ukraini [Innovative prospects in the development of the agricultural sector in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid* [Investments: Practice and Experience], 10, 101-105. [in Ukr.].

Received: 01.30.2024 / Review 03.13.2024 / Accepted 06.30.2024

